سرمقاله

انقلاب اسلامی تمدن و مرجعیت دینی

ادامه از صفحه ۱

...مرور تاریخ نشان می‌دهد هر جا رویکرد دینی به‌عنوان مبنای معرفتی بنیادین طرح شده و دین نقش هماهنگی مؤلفه‌های تمدنی را داشته، انسان به آرمان تحقق تمدن نزدیک‌تر شده است.

رویکرد معنایی و هدف غایی زیست انسانی، چگونگی حرکات و اقدامات تمدن‌ساز را مشخص می‌سازد. جهان غرب با تأویل مادی خویش از انسان، سرانجامی را ترسیم کرد که سراسر این جهانی بوده و با هدفی که دین برای انسان پیش‌بینی کرده در تناقض بسیار بود.

با نگرش مادی به انسان؛ نظام ارزش‌ها، مؤلفه‌های تمدنی بدست آمده از این انسان مادی، فرایندهای تمدنی و سرانجام، پایانی که تمدن به‌عنوان فرایند تحقق سرنوشت، دست‌خوش دگرگونی‌های اساسی شده از جایگاه و کارکرد واقعی خویش دور می‌شود.

انقلاب اسلامی پس از صدها سال از کمرنگ شدن و یا ازوای رویکرد تمدنی در جهان اسلام و در حالی که جریان ماده‌گرا و برآمدهایی چون جریان نوسازی، مسیر حرکت انسان معاصر را ترسیم کرده بودند، به ناگاه بازگشتی راستین به آرمان انسان الهی را طرح می‌کند. هر چند مبانی معرفتی و اسلامی همواره پیش از انقلاب نیز مطرح بودهاند، ولی هیچ‌گاه به برنامه و رویکردی هدفمند برای ایجاد ساختار و فرایند تمدن‌ساز تبدیل نشدند. در واقع انقلاب اسلامی الگویی برای تبدیل شدن آموزه‌ها و تعالیم دینی به چارچوبی برای تحقق آرمان سعادت انسان بود. انقلاب اسلامی توانست با اتکا به مرجعیت دینی و تکامل مفهوم ولی‌فقیه، زمینه عملیاتی شدن احکام دینی به‌عنوان بنیاد تمدن و تعیین نسبت میان سایر مؤلفه‌های تمدنی را فراهم آورد.

آیات و روایات و سنت اسلامی در کنار نهادسازی تمدنی و نقش راهبری ولی فقیه، الگویی کارا برای شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی در برابر تمدن مادی غرب بود. تمدن غربی‌ای که انسان را به موجودی مصرف‌گرا و بدون آرمان بدل کرده است. پشتوانه‌های مدنی الگوی تمدن نوین اسلامی از این بابت بسیار پیشرو و بی‌مانند است. کناره‌گیری آیت‌الله حائری در عراق از جایگاه مرجعیت و تقویت جایگاه ولی فقیه به‌عنوان راهبر تمدنی، یکی از نکاتی است که نشان از مدنیت درونی این الگو دارد.

محمد جواد استادی
پژوهشگر مطالعات دینی
Alborz.payam@gmail.com

اخبار البرز

کشف میلیاردی پمپ آب و اتصالات قاچاق در ساوجبلاغ

رئیس پلیس امنیت اقتصادی البرز از کشف ۸۴ دستگاه پمپ آب و ۶۰۰ عدد اتصالات آب قاچاق به ارزش ۴ میلیارد ریال در ساوجبلاغ خبر داد.

به گزارش پیام آشنا: سرهنگ مهدی افشاری در این خصوص بیان داشت: در پی دریافت اخباری مبنی بر نگهداری پمپ آب خارجی قاچاق در یک فروشگاه اقلام ساختمانی در منطقه «هیف آباد» ساوجبلاغ، بررسی موضوع در دستور کار اداره مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان قرار گرفت.

وی افزود: مأموران پس از بررسی‌های میدانی و اطمینان از صحت خبر با هماهنگی مقام قضائی به همراه عوامل تعزیرات حکومتی استان به فروشگاه مورد نظر اعزام شدند.

رئیس پلیس امنیت اقتصادی البرز گفت: در بازرسی از انبار فروشگاه ۸۴ دستگاه پمپ آب و ۶۰۰ عدد اتصالات آب قاچاق به ارزش ۴ میلیارد ریال کشف شد. سرهنگ افشاری با اشاره به دستگیری یک نفر در این رابطه و معرفی او به مراجع قضائی، در پایان خاطرنشان کرد: پلیس برای به حرکت درآمدن چرخ تولید در کشور، با اجرای فرامین رهبری به صورت جدی با مسئله قاچاق برخورد می‌کند.

تکذیب شکار غیر مجاز گوزن کمیاب در البرز

فرمانده یگان حفاظت محیط زیست استان البرز خبر منتشره در فضای مجازی مبنی بر شکار گونه گوزن کمیاب در ارتفاعات این استان را تکذیب کرد.

به گزارش پیام آشنا: فرشاد احمدوندی روز چهارشنبه در پی انتشار خبری در فضای مجازی گفت: گونه شکار شده در تصویر، مرال می باشد که زیستگاه این گونه در استان البرز نبوده و البرز فاقد این گونه مرال است. وی اضافه کرد: بر این اساس شکار غیر مجاز مرال در استان البرز تکذیب می شود و با توجه به انتشار تصویر شکار غیر مجاز در فضای مجازی و انتساب آن به البرز، موضوع به اداره سایبری یگان حفاظت سازمان حفاظت محیط زیست گزارش و تحت بررسی است.

جاده چالوس روز جمعه یک طرفه می‌شود

رئیس پلیس راه البرز اعلام کرد: محدودیت ترافیکی در آزادراه تهران - شمال و جاده کرج - چالوس درمحدوده این استان در روز جمعه ۱۱ شهریور اجرامی‌شود.

به گزارش پیام آشنا: سرهنگ پیمان کرمی روز چهارشنبه ۹ شهریور در جمع خبرنگاران گفت: براساس برنامه ریزی انجام شده تردد انواع وسایل نقلیه از ساعت ۱۴ الی۲۴ روز ۱۱ شهریور ماه جاری از کرج و ابتدای آزادراه تهران - شمال به سمت مرزن آباد ممنوع می‌شود.

وی افزود: همچنین با اعلام ماموران پلیس راه در محل، تردد انواع وسایل نقلیه از ساعت ۱۷ همان روز تا پایان تخلیه بار ترافیکی از مرزن آباد به سمت کرج و تهران به صورت یک طرفه خواهد شد.

وزیر کشور:

هیچ مشکلی برای سفر زائران به عتبات عالیات وجود ندارد

وزیر کشور با اشاره به بازگشایی مرزهای ایران و عراق با فروکش کردن تَرافِعی‌های اخیر در بغداد، گفت: هیچ‌گونه مشکلی در زمینه سفر زوار به عتبات عالیات وجود ندارد و این روند ادامه دارد.

به گزارش پیام آشنا: «احمد وحیدی» درباره سفر زائران به عتبات عالیات و برخی اخبار ضد و نقیض در این خصوص به دلیل ناآرامی‌ها در عراق گفت: از امروز صبح با باز شدن دوباره مرزها و احساس اطمینانی که درباره امنیت زائران از داخل عراق به ما داده شده است، روند اعزام زوار از طریق مرزهای زمینی و هوایی در حال انجام است و هیچ‌گونه مشکلی در این زمینه وجود ندارد.

وزیر کشور درخصوص تضامین اطمینان‌بخش طرف عراقی برای تأمین امنیت زوار اظهار داشت: در مذاکرات و گفت‌وگوهایی که صورت گرفته، هم طرف عراقی اعلام آمادگی کرده و هم سفارتخانه‌ها و کنسولگری‌های خود ما اعلام شرایط مثبتی کرده‌اند و بحمدالله موضوع حل شده و زائران عزیز می‌توانند در کمال آرامش به عتبات عالیات بروند و به سلامتی بازگردند.

ولی پور خبر داد:

افتتاح ۳۶ پروژه عمرانی با اعتبار ۶۱۰ میلیارد تومان در کرج

معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استانداری البرز گفت: ۳۶ پروژه با اعتباری بیش از ۶۱۰ میلیارد تومان در این شهرستان به بهره‌برداری رسید.

به گزارش پیام آشنا: ولی پوری به مناسبت هفته دولت با همراهی قاسم پور معاون استاندار و فرماندار ویژه شهرستان کرج با ادای احترام و گلباران مزار شهدای بیلقان برای افتتاح پروژه‌های این شهرستان حاضر شدند.

وی افزود: ۳۶ پروژه با اعتباری بیش از ۶۱۰ میلیارد تومان در شهرستان کرج به بهره برداری رسید و با بهره برداری از این طرح ها برای ۱۹۴ نفر ایجاد شغل خواهد شد.

در ادامه، گازرسانی به روستای جی و همزمان ۱۵ روستا در دهستان آدران بخش آسارا با حضور مسوولان استان و شهرستان به بهره برداری رسید.

معاون استاندار گفت: بخش آسارا شامل ۵۶ روستا و یک شهر می باشد از این تعداد روستای کندر دوسال پیش از نعمت گاز بهره مند شد و امروز نیز ۱۵ روستای دیگر در دهستان آدران از نعمت گاز برخوردار شدند.

ولی پوری گفت: عملیات گازرسانی به ۳۸ روستای بالای سد و شهر آسارا در حال اجرا بوده و تاکنون نیز پیشرفت خوبی داشته است.

وی افزود: بیش از ۱۵۰۰ خانوار از ۱۵ روستای بخش آسارا واقع در دهستان آدران با اجرای حدود ۱۱۰ کیلومتر شبکه و خط تغذیه گاز در مسیر سخت و کوهستانی بخش آسارا با اعتبار ۷۲۲ میلیارد ریال از نعمت گاز بهره مند شدند. همچنین معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استانداری البرز و فرماندار ویژه شهرستان کرج با خانواده شهیدان هژبری و شهید مدافع حرم نریمانی به مناسبت گرامیداشت هفته دولت در شهرستان کرج دیدار کرد.

ولی پوری در این دیدار ضمن گرامیداشت خاطره شهدای سرافراز هشت سال دفاع مقدس، اجر خانواده شهدا را همطراز شهدا دانست و افزود: دعای خیر خانواده شهدا در سایه راهبری ولایت فقیه باعث وحدت و یگانگی ملت و نظام اسلامی شده است.

رئیس پلیس راهرو خبرداد؛

ممنوعیت نقل و انتقال خودروهای پلاک گذر موقت در البرز

رییس پلیس راهنمایی و رانندگی البرز از ممنوعیت هرگونه نقل و انتقال خودروهای گذر موقت در این استان خبرداد و گفت: این خودروها شامل ورود موقت خودرو های مناطق آزاد تجاری ،خودرو های ویژه آزمایش فنی وامثال آن است.

به گزارش پیام آشنا: سرهنگ حمدالله رحمتی پور گفت: در قانون حمل و نقل جاده ای کشور ، تردد وسایل نقلیه با پلاک عبور موقت در معابر عمومی موقتی بوده و تحت نظام شماره گذاری داخلی پلاک ملی قرار نخواهند گرفت.

وی خاطرنشان کرد: وسایل نقلیه‌ای که در چهارچوب ضوابط و تایید گمرکی و با تایید گمرک کشور با دریافت پروانه ورود موقت ترخیص می شوند و مدت تردد آنها بیش از ۱۰ روز تعیین شده بایستی به میزان مهلت اعتبار پروانه ورود موقت ، پلاک گذر موقت دریافت کنند.

رحمتی پور یادآور شد: تمدید مهلت تردد خودروهای گذر موقت مشروط به حضور مالک خودرو حداکثر سه ماه بوده و مهلت کل تردد نباید از ۶ ماه تجاوز کند.

وی گفت: اجازه رانندگی با خودروی دارای پلاک گذر موقت صرفا برای فردی است که مشخصاتش در اسناد گمرکی و معرفی نامه گمرک ثبت می باشد و مالکین حق وکالت به شخص دیگری را ندارند.

وی بیان داشت: ارائه وکالتنامه به عنوان وکیل وارد کننده خودرو برای استفاده از خودرو و یا تمدید مجوز تردد به هیچ وجه قابل قبول نبوده و تردد این خودروها صرفا با حضور صاحب خودرو و بررسی اصل گذرنامه مشروط به اینکه از کشور خارج نشده باشد امکان پذیر خواهد شد.

رییس پلیس راهنمایی و رانندگی البرز تاکید کرد: تردد وسایل نقلیه ای که دارای پلاک گذر موقت فاقد اعتبار (تاریخ منقضی شده)می باشند نیز ممنوع است.

رحمتی پور گفت: به استناد ماده ۵۷ قانون امور گمرکی هر گاه کالای عبوری تا پایان مهلت اعتبار پروانه از قلمرو گمرکی خارج و یا به گمرک تحویل نشود، کالا تا ۱۰ روز از مهلت اعتبار پروانه عبور خارجی به گمرک می تواند با اخذ جریمه انتظامی موضوع ماده(۱۰۹)این قانون اجازه تحویل کالا به مرجع تحویل را صادر کند.

آیین نامه واردات خودرو تاثیر مثبتی در رفع نیاز مردم خواهد داشت

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی تاکید کرد که پس از رفع برخی از ایرادات آیین نامه واردات خودرو، تاثیر مثبتی در رفع نیاز مردم و تنظیم بازار خواهد گذاشت.

به گزارش پیام آشنا: لطفعلی سیاه‌کلی در حاشیه جلسه علنی روز چهارشنبه مجلس شورای اسلامی با حضور در جمع خبرنگاران درباره ابلاغ آیین نامه واردات خودرو از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت گفت: دولت سیزدهم در یک سال گذشته تلاش‌های زیادی برای ساماندهی موضوع خودرو انجام داد که جای قدردانی دارد و سرانجام این آیین نامه با تمام فرازها و فرودها به تصویب رسید.

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی افزود: ایراداتی که اعضای کمیسیون و برخی از نمایندگان مجلس به آیین نامه واردات خودرو داشتند برطرف شد و این نامه تاثیرات مثبتی در واردات خودرو و رفع نیاز مردم و تنظیم بازار خواهد گذاشت.

نماینده مردم قزوین، البرز و آبیک در مجلس با اشاره به ایرادات این آیین نامه تصریح کرد: در این آیین نامه خودرو زیر ۲۰ هزار دلار تعریف شده در حالی که باید ۲۵ هزار دلار در نظر گرفته شود. از سوی دیگر قرار است بیش از ۲۰ تا ۸۰ درصد خودروها زیر ۲۵ هزار دلار و ۲۰ درصد آن نیز بالای ۲۵ هزار دلار باشند. از طرفی امروز در کشور به خودروهای ویژه کمک‌دار برای عملیات های راهسازی، عمرانی، معدنی و غیره نیاز است که در حال حاضر خودروهای مناسب این کار وجود ندارد و از سال ۲۰۱۴ به بعد نیز چنین خودرویی وارد نشده است.

وی ادامه داد: همچنین قرار بود خودروهای زیر ۲۵ هزار دلار، حداکثر ۱۰ تا ۲۰ درصد تعرفه داشته باشند که در حال حاضر این عدد شناور شده است و میزان آن مشخص نیست که نیاز به اصلاح دارد.

سیاه‌کلی با اشاره به ایراد دیگری که در این آیین نامه وزارت صنعت وارد است، عنوان کرد: در این آیین نامه آمده که باید هماهنگی با تولیدکنندگان وجود داشته باشد که این موضوع سبب ایجاد انحصار در بازار ایجاد می‌شود در حالی که وارد کننده و تولیدکننده دو قشر جدا هستند و به هم ربطی ندارند. از طرفی انحصار بازار خودرو کشور در اختیار دو تولیدکننده است که اگر دوباره واردات را به آنها گره بزنیم به نتیجه مطلوب نخواهیم رسید.

عضو مجمع نمایندگان استان قزوین با بیان اینکه برای تاثیر مثبت در بازار خودرو باید بالای صد هزار تا ۱۵۰ هزار خودرو وارد کشور شود، گفت: کشور در سال به بیش یک و نیم میلیون خودرو نیاز دارد ولی حداکثر ۸۰۰ هزار خودرو تولید می‌شود. بنابراین هرچه تولید افزایش یابد باز هم تقاضا در جامعه وجود دارد.

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی با اشاره به عرضه خودروها در بورس کالا، خاطرنشان کرد: وزارت صمت باید سامانه‌های عرضه خود را اصلاح کند و بعد به سراغ بورس برود. چرا که بورس محل خُرده فروشی نبوده و محل عمده فروشی است و در هیچ کجای دنیا خودرو را در بورس به فروش نمی رسانند.

وی خاطرنشان کرد: تا زمانی که عرضه و تقاضا با هم برابر نباشد، بورس و قرعه کشی صرفا یک مسکّن بوده و مسأله را حل نمی کند.

اولیانوف: در تاسیسات هسته‌ای ایران فعالیت غیر قانونی انجام نمی‌شود

نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی در وین در گفت‌وگویی با تاکید بر این که پاسخ دادن ایران به سوالات اساسی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی منجر به مختومه شدن پرونده ایران در شورای حکام آژانس خواهد شد، گفت که نگرانی کشورهای غربی درباره برنامه هسته‌ای ایران بی‌اساس است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از روزنامه روسی ایزوستیا، میخائیل اولیانوف، نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی در وین در گفت‌وگو با این روزنامه گفت که بیشتر نگرانی‌های غرب درباره ذرات اورانیوم که پیش از سال ۲۰۰۳ در تاسیسات ایران یافت شده بود، بی‌اساس است.

اولیانوف گفت، «هیچ فعالیت غیرقانونی‌ای در حال حاضر در این تاسیسات انجام نمی‌شود.»

نماینده روسیه در وین درباره پرونده هسته‌ای ایران در شورای حکام آژانس گفت: ایران باید به سوالات اساسی [آژانس بین‌المللی انرژی اتمی] در حدی که می‌تواند پاسخ دهد تا در شورای حکام برای خارج کردن این موضوع از دستور کار تصمیم‌گیری شود.

او تاکید کرد، «ایران به شرکای غربی مذاکرات وین که از اعضای شورای حکام هستند، اعتماد ندارد. این بی‌اعتمادی دلیل دارد».

اولیانوف علاوه بر این، درباره باز بودن پرونده هسته‌ای ایران در شورای حکام گفت: این ابزار قدرتمندی در دستان کشورهای غربی است. مسئله‌ای ایجاد شده است و آن‌ها هر کاری می‌کنند تا این موضوع مختومه تلقی نشود. به همین دلیل است که برای ایران مهم بود از تمامی شرکای برجام تضمین بگیرد که این مسئله را در شورای حکام مطرح نخواهند کرد. اگر تهران توضیحات لازم را به آژانس بدهد، رافائل گروسی، مدیرکل آژانس گزارش رضایت‌بخشی درباره این موضوع خواهد نوشت.

مسئله‌ای که اولیانوف می‌گوید اخیرا درباره پرونده هسته‌ای ایران مطرح شده است، به تحقیقات آژانس درباره یافت شدن ذرات اورانیوم در «سه محل اعلام نشده از سوی ایران» اشاره دارد.

خطـــــر !
از ذخیره‌ی آب ایران
فقط، چند، قطره، باقیست.
من حامی کمپین «یک قطره آب» هستم.

نیم نگاه

گورباچف، رهبر شیک پوش شوروی، از اصلاحات ویرانگر تا پایان جنگ سرد

میخائیل گورباچف، آخرین رهبر اتحاد شوروی بود که طی سال‌های ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۱ هدایت این کشور را برعهده داشت. روسا/ادامه‌ای از استبدادی روسیه که آمده بود تا دنیا را تغییر دهد. بسیاری در غرب گورباچف را به‌خاطر پایان جنگ سرد ستایش می‌کنند، این در حالی است که او در روسیه چندان محبوب نبود.

به گزارش پیام آشنا به نقل از بیورونیوز، میخائیل سرگئیویچ گورباچف در ۲ مارس ۱۹۳۱ (۱۲ اسفند ۱۳۰۹) در منطقه استاوروپول در جنوب روسیه به‌دنیا آمد. پدر و مادر او هر دو در مزارع اشتراکی کار می‌کردند و گورباچف خودش در ابتدای جوانی راننده ماشین دروی محصول کمباین بود. او در سال ۱۹۵۵ از دانشگاه دولتی مسکو فارغ‌التحصیل شد و از همان زمان یکی از اعضای فعال حزب کمونیست بود. او در سال ۱۹۶۱ دبیر منطقه‌ای سازمان جوانان حزب کمونیست شد و به‌عنوان نماینده برای حضور در کنگره حزب، انتخاب شد.

دوستان و همراهانش او را فردی جاه‌طلب، سخت‌کوش، کاریزماتیک و مهربان توصیف می‌کردند. او هر چه در سلسله مراتب حزب کمونیست بالا می‌رفت بیش از پیش از ماهیت سیستمی که بهبود نایافتنی به نظر می‌رسید، سرخورده می‌شد. گورباچف با قرار گرفتن در رأس اتحاد جماهیر شوروی دکترین دوگانه «پرسترویکا» یا اصلاحات اقتصادی و «گلاسنوست» به معنای شفافیت و فضای باز سیاسی را مطرح کرد.

این در حالی است که پس از فاجعه چرنوبیل در سال ۱۹۸۶ هیچ نشانه‌ای از شفافیت دیده نشد. مقامات شوروی ابتدا پنهان کاری کردند و سپس دست به انتشار اطلاعات نادرست زدند. گورباچف نوزده روز پس از این فاجعه برای نخستین بار با مردم روبرو شد و از ترس و وحشت موجود و نیز پذیرفتن اشتباه سخن گفت.

وقتی او در سال ۱۹۸۵ فرآیند اصلاحات را شروع کرد، هدفش صرفا احیای اقتصاد راکد کشور و ترمیم رویه‌ها و فرآیندهای سیاسی آن بود. او نمی‌دانست که تلاش‌هایش نقطه آغاز سلسله رویدادهایی است که نهایتا به پایان حکومت کمونیستی در اتحاد شوروی و همچنین دیگر کشورهای اقماری آن منجر خواهد شد.

اولین وظیفه او احیای اقتصاد در حال احتضار شوروی بود. که تقریبا در آستانه از هم پاشیدن قرار داشت. همچنین او به اندازه کافی زیرک بود که بفهمد برای موفقیت اصلاحات اقتصادی، باید همزمان اصلاحاتی اساسی در حزب کمونیست انجام شود. راه حل پیشنهادی گورباچف برای این وضعیت دو واژه روسی را بر سر زبان‌ها انداخت. او گفت که کشور به «پرسترویکا»، یا بازسازی، نیاز دارد، و لزوم لازم برای این کار «گلاسنوست»، یعنی شفافیت و فضای باز است. او خطاب به رهبران تشکیلات کمونیستی لنینگراد (سن‌پترزبورگ فعلی) گفت: «شما از بقیه اتحاد عقب هستید. اجنابس بنجل شما مایه شرمندگی هستند.»

اما او به‌دنبال جایگزینی نظام اقتصاد دولتی با اقتصاد بازار آزاد نبود، و این موضوع را در سخنرانی سال ۱۹۸۵ برای نمایندگان حزب، روشن کرد: «بعضی از شما به بازار آزاد به چشم جلبقه نجات اقتصاد نگاه می‌کنید. اما رفقا! شما باید بجای جلبقه نجات، بهفکر کشتی باشید و نه این کشتی، سوسیالیسم است.» سلاح دیگر او برای مقابله با رکود حاکم بر سیستم، دموکراسی بود. برای اولین بار برای برگزیدن نمایندگان کنگره خلق انتخاباتی آزاد برگزار شد. تلطیف ماهیت سرکوبگر حکومت باعث شد بسیاری از مایلت‌های متنوعی که اتحاد جماهیر شوروی را تشکیل می‌دادند، به جنب و جوش بیفتند. شورش‌های سال ۱۹۸۶ در قزاقستان از شروع دورانی تازه از هم خبر می‌داد.

مسامحه پس از فروریختن نماد جنگ سرد

گورباچف پس از چرنوبیل بیش از همیشه مصمم به اجرای اصلاحات بود. وی در سال ۱۹۸۷ پیمان منع استفاده از موشک‌های هسته‌ای میان برد را با رونالد ریگان، رئیس جمهوری آمریکا امضا کرد. گورباچف و ریگان هر دو خواستار تغییر بودند و دوستی آنها در نهایت به خنثی کردن جنگ سرد کمک کرد.

آخرین رهبر شوروی نیروهای تغییر را فعال کرده بود و قصد نداشت این روند را متوقف کند. وی در سال ۱۹۸۹، زمانی که دیوار برلین به عنوان نماد جدایی شرق و غرب پس از ماه‌ها اعتراض فرو ریخت با رویکرد عدم مداخله از جنگ و خونریزی جلوگیری کرد.

اما مسامحه او به کشورهای بلتیک تعمیم نیافت. در ژانویه ۱۹۹۱ تمایلات استقلال طلبانه ساکنان لیتوانی توسط نیروهای شوروی سرکوب شد و در جریان نارآرامی ها ۱۳ غیرنظامی جان باختند.

نیروهای تندرو در کاخ رهبری شوروی که مخالف اصلاحات گورباچف بودند از ۱۹۹۱ کودتایی نظامی را برضد وی تدارک دیدند. کودتا در مسکو اما با مقاومت مدنی و سپس ابتکار بوریس یلتسین، رئیس جمهوری روسیه شکست خورد. گورباچف که برای تعطیلات به ساحل دریای سیاه رفته بود، بازداشت شد. بوریس یلتسین، رئیس حزب در مسکو، با استفاده از این موقعیت در مقابل کودتاییان ایستاد. تظاهرکنندگان را دستگیر کرد و در ازای آزادی گورباچف، تقریبا همه قدرت سیاسی اش را از او گرفت.

فروپاشی شوروی

گورباچف پس از سه روز حبس خانگی در کریمه به مسکو بازگشت. شکست کودتا اما آغاز یک پایان بود. گورباچف دسامبر ۱۹۹۱ استعفا کرد و چند روز پس از آن اتحاد جماهیر شوروی رسما از هم پاشید. شش ماه بعد گورباچف دیگر در قدرت نبود: حزب کمونیست غیرقانونی اعلام شد و روسیه در راه آینده‌ای تازه و نامعلوم قدم گذاشت.

گورباچف می‌خواست به جنگ سرد خاتمه بدهد. او و رونالد ریگان، رئیس جمهوری وقت آمریکا در مذاکراتشان بر سر کنار گذاشتن بخش قابل توجهی از سلاح‌ها در چارچوب «پیمان منع سلاح‌های هسته‌ای میان‌برد» به توافق رسیدند. گورباچف همچنین اعلام کرد که بطور یکجانبه از نیروهای متعارف شوروی خواهد کاست و علاوه بر آن، به اشغال خونین و تحقیرآمیز افغانستان پایان داد. اما دشوارترین آزمون او در مواجهه با کشورهایی بود که به قلمرو شوروی الحاق شده بودند. تجزیه اتحاد جماهیر شوروی از جمهوری‌های بلتیک در شمال کشور شروع شد. لتونی، لیتوانی و استونی از مسکو جدا شدند، و به این ترتیب روندی آغاز شد که در ادامه به متحدان روسیه در چارچوب پیمان ورشو هم سرایت کرد.

در سراسر جهان میخائیل گورباچف مورد تحسین قرار می‌گرفت، اما در خود روسیه هیچگاه اعتبار سابقش را بدست نیاورد. وقتی در سال ۱۹۹۶ نامزد ریاست جمهوری شد، کمتر از ۵ درصد آرا را کسب کرد. او همچنان در سراسر جهان مورد احترام بود و جوایز و نشان‌های متعددی از دولت‌ها، دانشگاه‌ها و سازمان‌های دیگر دریافت می‌کرد و از جمله در سال ۱۹۹۰ برنده جایزه صلح نوبل شد. گورباچف در کشور خود موضوعیتش را از دست داده بود، اما غیر از روس‌ها برای بسیاری از مردم چهره یک قهرمان را داشت.

جایزه صلح نوبل

اصلاحات گورباچف در واقع زمینه ساز فروپاشی اتحاد شوروی بود. از او در جهان به عنوان مردی یاد می‌کنند که موفق شد با روشی صلح آمیز به جنگ سرد پایان دهد؛ بهانه‌ای که جایزه صلح نوبل را برایش به ارمغان آورد.

گورباچف همواره از اصلاحات به نیکی یاد می‌کرد و از عملکرد خود پشیمان نبود. «برخی افراد گورباچف را همچون موم (اشاره به شخصیتی نرم و شکننده) می‌پندارند و حالا برایشان جالب نیست که این موم ظرف شش سال اینقدر تغییر کرده است.

«من انتخاب بسیاردرستی انجام دادم. اگر به آن زمان باز می‌گشتم همان انتخاب را می کردم اما بدون آنکه اشتباهات گذشته را تکرار کنم.»